Europski parlament
2019-2024

Odbor za ribarstvo

2023/2124(INI)

19.9.2023

NACRT IZVJEŠĆA

o Akcijskom planu EU-a: Zaštita i obnova morskih ekosustava za održivo i otporno ribarstvo
(2023/2124(INI))

Odbor za ribarstvo

Izvjestitelj: Niclas Herbst

PR_INI

SADRŽAJ

Stranica

PRIJEDLOG REZOLUCIJE EUROPSKOG PARLAMENTA 3

OBRAZLOŽENJE 9

PRIJEDLOG REZOLUCIJE EUROPSKOG PARLAMENTA

o Akcijskom planu EU-a: Zaštita i obnova morskih ekosustava za održivo i otporno ribarstvo
(2023/2124(INI))

Europski parlament,

– uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 21. veljače 2023. naslovljenu „Akcijski plan EU-a: zaštita i obnova morskih ekosustava za održivo i otporno ribarstvo” (COM(2023)0102),

– uzimajući u obzir mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora od 12. srpnja 2023. naslovljeno „Akcijski plan za očuvanje ribolovnih resursa i zaštitu morskih ekosustava”,

– uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 39. o osiguravanju primjerenog životnog standarda poljoprivrednih i ribarskih zajednica te članak 5. o načelu proporcionalnosti,

– uzimajući u obzir Pariški sporazum od 12. prosinca 2015., a posebno njegov članak 2. stavak 1. točku (b) o prilagodbi negativnim utjecajima klimatskih promjena na način kojim se ne ugrožava proizvodnja hrane,

– uzimajući u obzir Rezoluciju od 27. travnja 2021. o ostacima kemikalija u Baltičkom moru na temelju predstavki br. 1328/2019 i 0406/2020[1];

– uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2016/2336 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. prosinca 2016. o utvrđivanju posebnih uvjeta za ribolov dubokomorskih stokova u sjeveroistočnom Atlantiku i odredaba za ribolov u međunarodnim vodama sjeveroistočnog Atlantika te o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 2347/2002[2],

– uzimajući u obzir stajališta država članica predstavljena na sastanku Vijeća za poljoprivredu i ribarstvo 20. ožujka 2023.,

– uzimajući u obzir zaključke Vijeća od 26. lipnja 2023. o paketu za ribarstvenu politiku za održiv, otporan i konkurentan sektor ribarstva i akvakulture,

– uzimajući u obzir pismo povjerenika Sinkevičiusa od 3. travnja 2023. o pravnim posljedicama akcijskog plana za ribolov rakova pridnenim povlačnim mrežama (koćama), poznatom kao „Krabbenfisherei”,

– uzimajući u obzir Provedbenu uredbu Komisije (EU) 2022/1614 od 15. rujna 2022. o utvrđivanju postojećih područja dubokomorskog ribolova te izradi popisa područja za

[1] SL C 506, 15.12.2021., str. 9.
[2] SL L 354, 23.12.2016., str. 1.

koja je poznato da se na njima nalaze ili bi se na njima mogli pojaviti osjetljivi morski ekosustavi[3],

– uzimajući u obzir svoje stajalište od 11. srpnja 2023. o Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju mjera za upravljanje, očuvanje i kontrolu primjenjivih na području obuhvaćenom Sporazumom o ribarstvu u južnom Indijskom oceanu (SIOFA)[4],

– uzimajući u obzir govor o stanju Unije 2023. od 13. rujna 2023. predsjednice Komisije Ursule von der Leyen na plenarnoj sjednici Europskog parlamenta,

– uzimajući u obzir Ugovor UN-a o otvorenom moru od 19. lipnja 2023. i globalni okvir za bioraznolikost iz Kunminga i Montreala,

– uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EZ) br. 1100/2007 od 18. rujna 2007. o uvođenju mjera za obnavljanje stoka europske jegulje[5],

– uzimajući u obzir nacrt izvješća Odbora za ribarstvo o provedbi Uredbe Vijeća (EZ) br. 1100/2007 o uvođenju mjera za obnavljanje stoka europske jegulje[6],

– uzimajući u obzir članak 54. Poslovnika,

– uzimajući u obzir mišljenje Odbora za razvoj,

– uzimajući u obzir izvješće Odbora za ribarstvo (A9-0000/2023),

A. budući da je hitno potrebno pojačati djelovanje na razini EU-a kako bi se preokrenulo propadanje morskih ekosustava rješavanjem, gdje je to moguće, ljudskih i prirodnih pritisaka, podupiranjem pozitivnog oporavka nekih ribljih stokova i poticanjem znanstvenih studija te svih istraživanja i razvoja kojima se jamči održivo ribarstvo i akvakultura;

B. budući da trenutačno postoje 23 zakonodavna teksta EU-a o obnovi prirode i više od 40 tekstova kojima se uzimaju u obzir komunikacije, strategije i propisi te brojni zakonodavni tekstovi o okolišu i ribarstvu;

C. budući da je Provedbenom uredbom Komisije (EU) 2022/1614 zabranjeno 87 područja za sav pridneni ribolovni alat u vodama EU-a u sjeveroistočnom Atlantiku, što predstavlja ukupnu površinu od 16 419 km² i 17 % područja dubine između 400 i 800 metara;

Zaštita okoliša i održivost

1. žali zbog činjenice da su, unatoč velikim naporima i napretku sektora ribarstva EU-a u pogledu zaštite morskih ekosustava i njihove održivosti, oceani i dalje izloženi klimatskim promjenama, zakiseljavanju i onečišćenju onečišćujućim tvarima kao što su nitriti, plastika i drugi morski otpad ili otpad nastao aktivnostima na kopnu, koji su

[3] SL L 242, 19.9.2022., str. 1.
[4] Usvojeni tekstovi, P9_TA(2023)0265.
[5] SL L 248, 22.9.2007., str. 17.
[6] https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/PECH-PR-749918_EN.pdf.

izvan kontrole ribara i predstavljaju znatnu prijetnju njihovoj egzistenciji i morskim ekosustavima;

2. smatra, kao i svi dionici uključeni u politike ribarstva i okoliša, da zdravi morski ekosustavi koriste našem zdravlju, društvu i gospodarstvu te da su ključni za planet i stanovništvo koje se na njih oslanja;

Usklađen pristup s postojećim propisima

3. smatra da akcijskom planu povjerenika Sinkevičiusa nedostaje usklađen pristup s drugim prioritetima i strategijama Komisije, kao što su jamčenje sigurnosti opskrbe hranom, strateška autonomija EU-a i jednaki uvjeti u odnosu na zemlje izvan EU-a, kao i borba protiv rasta cijena, jačanje socijalne dimenzije zajedničke ribarstvene politike (ZRP) i jačanje gospodarskog rasta i zapošljavanja;

4. podsjeća da bi akcijski plan trebao biti usklađen s ciljevima ZRP-a kojima se osigurava da su aktivnosti u ribarstvu i akvakulturi dugoročno ekološki održive i da se njima upravlja na način koji je u skladu s ciljevima osiguravanja gospodarskih i društvenih koristi te koristi za zapošljavanje i doprinos dostupnosti zaliha hrane.

Obnova prirode

5. žali zbog nedostatka usklađenosti između naslova akcijskog plana i prijedloga koji su u njemu predstavljeni, a koji su uglavnom usmjereni na izmjenu ribolovnih praksi koje utječu na vrste i staništa, a da se pritom ne razmatra potencijal za usklađivanje ribolovnih tehnika i praksi te zaštite ili obnove ekosustava;

Zaštićena morska područja

6. ustraje na činjenici da su zaštićena morska područja raznolika u pogledu veličine, vrsta, staništa i ekosustava na koje su usmjerena te da ih ne bi trebalo smatrati područjima iste vrste; stoga smatra da se akcijskim planom podupire pretjerano pojednostavljeni pristup, posebno predlaganjem opće zabrane određenih ribolovnih alata, čime se stvara dojam da bi se sa svim zaštićenim morskim područjima trebalo postupati na jednak način; poziva na uspostavu ravnoteže između prijedloga za povećanje zabrane ribolova u tradicionalnim ribolovnim područjima, s jedne strane, i održavanja ribolovnih aktivnosti, s druge strane;

7. smatra da zaštićena morska područja i sva strogo zaštićena područja nisu sama sebi svrha i da njihovo određivanje kao zaštićenih područja neće spriječiti loše prakse stranih flota, kao što je slučaj s kineskom flotom oko utočišta na otočju Galápagos;

Ribolov pridnenim povlačnim mrežama (koćama)

8. smatra da zatvaranje ribolovnih zona za ribolov pridnenim povlačnim mrežama (koćama) nije samo pitanje premještanja ribarskih plovila kako bi mogla nastaviti obavljati ribolov drugdje jer se tim pristupom ne uzima u obzir, među ostalim, razumijevanje morskog dna od strane ribara i prisutnost drugih ribarskih plovila u

susjednim područjima, što bi moglo uzrokovati preklapanje i dovesti do lokaliziranog prekomjernog iskorištavanja resursa i pogoršanja radnih uvjeta;

9. smatra da umnožavanje inicijativa koje se odnose na istu ribolovnu tehniku unutar i izvan akcijskog plana dovodi u pitanje dosljednost i predvidljivost djelovanja Komisije, uz njezinu želju da provede potpunu zabranu smanjenja određene ribolovne tehnike prevelikim nizom mjera;

10. smatra da taj višak više ili manje kratkoročnih mjera umanjuje dosljednost i legitimnost inicijativa koje bi trebale biti predmet konsenzusa, uzimajući u obzir društveno-gospodarske, tehničke i znanstvene aspekte;

11. primjećuje nedostatak stajališta o posljedicama određenih aspekata akcijskog plana, koji je objavljen bez čekanja, primjerice, znanstvenih i socioekonomskih zaključaka o prethodnim prijedlozima;

Jegulje

12. naglašava složenost i raznolikost upravljanja stokom jegulje, koje nije ograničeno na samo jedan pristup usmjeren na more; ističe činjenicu da se usredotočavanjem na godišnje ribolovne mogućnosti zanemaruju drugi važni čimbenici, kao što su prepreke za migraciju jegulje, kvaliteta staništa te nezakoniti ulovi i trgovina; naglašava da se u Uredbi o jegulji primjenjuje cjelovit i sveobuhvatan pristup kojim se obuhvaćaju i morske i slatkovodne životne faze jegulje te se rješava pitanje utjecaja ribarstva na stokove jegulje i izvan njega;

13. ističe da se mjerama koje se poduzimaju izvan konteksta Uredbe o jegulji narušava dosljednost donesene politike; žali zbog činjenice da je Uredbom Vijeća (EU) 2023/194[7] ograničen ribolov jegulje uvođenjem šestomjesečnog razdoblja zabrane ribolova bez odgovarajućeg savjetovanja s dionicima ili procjene učinka socioekonomskih posljedica; stoga smatra da bi prije provedbe daljnjih restriktivnih mjera trebalo provesti analizu oporavka vrste i njezine moguće uloge u borbi protiv invazivnih vrsta, kako je najavljeno u akcijskom planu;

Reakcije država članica na akcijski plan

14. prima na znanje brojne jasne izjave predstavnika država članica u kojima kritiziraju akcijski plan i s njim povezane nesigurnosti te odbijaju zabranu ribolova pridnenim povlačnim mrežama (koćama) u zaštićenim morskim područjima;

15. uzima u obzir pravne postupke koje su države članice ili regionalne vlasti, kao što je regionalna vlada Galicije, poduzele na Sudu Europske unije protiv mjera povezanih s akcijskim planom, ističući nedostatak proporcionalnosti određenih mjera;

Nejasnoće u pogledu pravnog tumačenja akcijskog plana Komisije

[7] Uredba Vijeća (EU) 2023/194 od 30. siječnja 2023. o utvrđivanju ribolovnih mogućnosti za 2023. za određene riblje stokove koje se primjenjuju u vodama Unije te, za ribarska plovila Unije, u određenim vodama izvan Unije, kao i o utvrđivanju takvih ribolovnih mogućnosti za 2023. i 2024. za određene dubokomorske riblje stokove (SL L 28, 31.1.2023., str. 1.).

16. napominje da će, iako akcijski plan nije pravno obvezujući, njegova provedba podrazumijevati znatne socioekonomske troškove za države članice i njihove flote jer sadrži 90 mjera u obliku propisa, smjernica, analiza, planova, studija, izvješća i inicijativa;

17. prima na znanje zapanjujući nedostatak jasnoće Komisije u pogledu pravnih posljedica akcijskog plana zbog brojnih proturječnih izjava koje sadrži, posebno onih koje dolaze iz Odbora za ribarstvo Europskog parlamenta; smatra da je to imalo štetan učinak na mnoge sektore ribarske industrije, kao što je sektor ribolova kozice pjeskulje, u vrijeme kada nesigurnosti povezane s trenutačnim krizama znatno opterećuju moral osoba zaposlenih u tim sektorima;

18. žali zbog proturječnih izjava unutar Komisije, a posebno između Glavne uprave za pomorstvo i ribarstvo i Glavne uprave za okoliš, o obvezujućim učincima akcijskog plana;

Socioekonomski aspekti i sigurnost opskrbe hranom

19. podržava prijedlog predsjednice Komisije iz njezina govora o stanju Unije 2023. da bi svaki novi zakonodavni akt trebao proći provjeru konkurentnosti; traži da akcijski plan i prijedlozi povezani s ribarstvom te druge inicijative uključuju provjeru konkurentnosti u pogledu njihova socioekonomskog učinka i učinka na obalne zajednice;

20. žali zbog činjenice da akcijski plan nije popraćen socioekonomskom studijom, procjenom učinka ili privremenim izvješćem te da se njime ne predlažu nikakve dodatne mjere financiranja za zelenu i energetsku tranziciju;

21. poziva na donošenje akcijskog plana kojim se, zajedno sa ZRP-om, doprinosi rastu produktivnosti, pristojnom životnom standardu u sektoru ribarstva, uključujući sektor malog ribolova, i stabilnim tržištima te kojim se osigurava dostupnost hrane bez ugrožavanja sigurnosti ili neovisnosti opskrbe hranom;

22. pozdravlja poziv Komisije na prikupljanje podataka o utjecaju rekreacijskog ribolova, ali naglašava da je potrebno uzeti u obzir i gospodarske i socijalne učinke održivih aktivnosti rekreacijskog ribolova;

Međunarodno djelovanje i reciprocitet

23. smatra da je ključno da se sva ograničenja, bez obzira na to temelje li se na akcijskom planu ili ne, automatski odražavaju u slučaju proizvoda uvezenih iz zemalja izvan EU-a, posebno s obzirom na to da EU uvozi 70 % ribe koju konzumira, kako bi se osigurala dosljednost između unutarnjih i vanjskih politika te jednaki uvjeti za subjekte iz EU-a i izvan EU-a;

24. naglašava da ulov ribolovnim alatom za pridneni ribolov čini 25 % ukupnog europskog ulova i da učinkovite mjere za ribolov pridnenim povlačnim mrežama na razini EU-a ne bi trebale dovesti do povećanja uvoza, posebno ako strane flote koriste pridneni povlačni alat;

Specifičan primjer sektora ribarstva

25. podržava stalne napore sektora ribarstva da poboljša ribolovne tehnike i smanji svoj utjecaj na okoliš bez čekanja akcijskih planova Komisije; ističe pozitivne primjere obnove stokova vrsta u zaštićenim područjima uz istodobno održavanje ribolovnih aktivnosti zahvaljujući velikoj ulozi dionika u ribarstvu;

Delegirani akti u akcijskom planu

26. podsjeća da je odbio delegirani akt o Sporazumu o ribarstvu u južnom Indijskom oceanu (SIOFA) i ponovno potvrđuje svoju predanost nadzoru svih novih delegiranih ili provedbenih akata povezanih s akcijskim planom;

°

° °

27. nalaže svojoj predsjednici da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću i Komisiji.

OBRAZLOŽENJE

U Europu se uvozi 70 % morskih prehrambenih proizvoda koji se konzumiraju. Europski ribari slijede neka od najstrožih pravila na svijetu kojima se uređuju njihove aktivnosti u svim ribolovnim kategorijama i aktivnostima, čime su postali primjer i, prije svega, jamci najboljih ribolovnih praksi.

Europski suzakonodavci, a time i Europski parlament, moraju biti jamci ravnoteže u nužnoj preobrazbi određenih praksi, uglavnom zbog klimatskih promjena, ali i niza više ili manje predvidljivih čimbenika kao što su štetne vrste i smanjenje stokova, zahvaljujući također i poboljšanim podacima o oceanima.

Djelovanje ne znači zabranu. Djelovanje ne znači revoluciju. Djelovanje ne smije podrazumijevati nametanje ideja i političkih programa europskim akterima bez dijaloga i, još gore, na njihovu štetu.

Zabrinjavajuće je primijetiti nedosljednost i paralizu Europske komisije u dijalogu s ribarima koja istovremeno zagovara djelovanje! Neće se poduzimati nikakve mjere bez čuvara odnosa između čovjeka i oceana, tj. lokalnih ribara i malog artizanalnog ribolova.

Postoje brojne velike prijetnje oceanima: onečišćenje, zagrijavanje oceana, plastika i klimatske promjene te su njihovi učinci jednako vidljivi: povećanje eutrofikacije, zakiseljavanja i zagrijavanja oceana, onečišćenja plastikom ili, u nekim slučajevima, nekontroliranog povećanja broja grabežljivaca. Međutim, kada europske institucije djeluju u bliskoj suradnji s ribarskom industrijom i ribarima, dolazi do napretka i pozitivnih vijesti. Na primjer, došlo je do znatnih poboljšanja stanja ribljih stokova u morima EU-a i mnogih operacija s certificiranom održivošću u njihovu ribarstvu. U posljednjih 20 godina biomasa ribe u sjeveroistočnom Atlantiku znatno se povećala te je, prema najnovijem izvješću STECF-a (STECF 22-01 ad hoc), 2020. bila približno 35 % viša nego 2003. Istodobno se znatno smanjila ribolovna smrtnost, a smanjuje se i broj prelovljenih stokova.

Nažalost, kaotična komunikacija i unutarnja konfuzija u vezi s akcijskim planom Europske komisije imali su veliku ulogu u pretvaranju tog plana u posljednju priliku kojom bi se uklonile postojeće dobre prakse, društveno-gospodarska pitanja i stajališta ribarske industrije, što bi imalo represivne posljedice za države članice pred Sudom Europske unije. U sljedećem mandatu Europske komisije trebala bi se izbjeći ta vrsta problematike te ona ne bi smjela igrati političke igre s tako važnim pitanjem kao što su oceani. Akcijski planovi moraju se temeljiti na uspjesima i neuspjesima, na žrtvovanju i naporima europske ribarske industrije. Cilj akcijskih planova ne smije biti zamjena europskog ribolova uvozom, pogotovo od početka rata u Ukrajini, koji je Europljanima i čitavom svijetu ukazao na potrebu da se osigura strateška autonomija i sigurnost opskrbe hranom, jednako kao i kod poljoprivrede.

Naposljetku, ostaje još jedna važna točka: moramo znati o čemu govorimo. Moramo se osloniti i na znanstvena istraživanja koja, zajedno s ribolovnim aktivnostima, već doprinose tome da europska ribarstvena politika postane uzorna politika utemeljena na znanosti i stvarnosti. Ponekad postoji nedostatak racionalnosti u raspravama i stajalištima, pri čemu neki ljudi žele samo zabranjivati, umjesto pokušati razumjeti da je savršeno moguće ograničiti ili organizirati suživot ljudskih aktivnosti i zaštite oceana. Zabrana određenih aktivnosti koje su

dobro regulirane na europskoj razini često omogućuje odobravanje loših praksi u inozemstvu.

Na primjer, tijekom četverogodišnjeg istraživačkog projekta pomno je ispitan utjecaj ribolova kozice pjeskulje na prevladavajuće stanišne tipove u Nacionalnim parkovima Vadenskog mora duž njemačke obale Sjevernog mora. To je uključivalo istragu kratkoročnih i dugoročnih promjena uzrokovanih ribolovom kozice pjeskulje. Rezultat: ribolov kozice pjeskulje ima tek manji utjecaj na morsko dno. Ako je bilo učinaka na razini vrste, ti su učinci bili samo kratkotrajni. Međutim, ti rezultati nisu novi. Kada su uspostavljena dva nacionalna parka na njemačkoj obali Sjevernog mora, provedena je sveobuhvatna studija o utjecaju ribolova kozica pjeskulja pod nazivom „Istraživanje ekosustava Vadenskog mora”. U tom su završnom izvješću autori zaključili da su izravni učinci ribolova kozice pjeskulje samo kratkotrajni.

Zaključno, zaštićena morska područja imaju različite ciljeve u pogledu očuvanja. Uspostavljena su radi zaštite prirodnih resursa kao što su sisavci, ptice ili kornjače, često ne posebno za zaštitu morskog dna. Mjere upravljanja prilagođene su lokalnim uvjetima.

Stoga bi se akcijski plan trebao temeljiti na transverzalnom i cjelovitom pristupu i ne bi trebao biti usredotočen samo na ribolovne aktivnosti kao jedine odgovorne za sve probleme.